

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 „ — „
Negyed évre . . . 1 „ 50 „
Egyes szám ára . . 6 kr.
Külföldre egy évre 8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenként kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közigazgatási, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SOMLYÓN:

Móricz Gyula szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetések, nyilvtéri cikkek, stb. a kiadóhivatalokban fogadtatnak el.

Felhívás előfizetésre

a „Székelyföld” 1884. évi folyamára.

A „Székelyföld” című közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként jelenlegi nagyságában 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 frt. — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre 8 frt. — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavart ne forduljon elő.

Előfizetések elfogadtatnak Kézdi-Vásárhelyt a kiadó-hivatalban, Csik-Szeredán Szabó Albert könyvnyomdájában. Az előfizetési pénzek vidékről — levelezésrűben posta-utalvánnyal — Kézdi-Vásárhelyre, lapunk kiadó-hivatalába küldendők.

A „Székelyföld” kiadó-hivatala.

A politika és ennek feladata az állami és társadalmi életben.

I.

A politika, a mint azt értelmezni szokták, az exigenciák tudománya, mi nem jelenthet mást, mint földi érdekeinknek minél jobb módon elintézését és pedig úgy az összes társadalmi, mint

nemzeti és családi, vagyis úgy szűkebb, mint tágabb körű életszempontból. S ha ez áll, — a mit tagadni lehet, de az ezzel ellenkezőt bebizonyítani aligha — akkor az exigenciák tudománya körébe tartozik általában az emberiség és részletesen a népek és nemzetek megélhetési módjairól való gondoskodás is. A testből és lélekből álló embernek ezen őt alkotó kettős irányú eleme követelményeinek jogos kielégítésében az összes anyagi és szellemi világot átölelik. Igen, s míg a test az anyagi világ és a lélek a szellemi világ rendszerében találják meg éltető elemüket, addig mindkettő, mint egymástól — a lényükhöz kötött fogalom megszűnése nélkül — el nem különíthető, végcélját örök összműködésében érheti csak el, alapulván az anyagi világ rendszere a szellemi világ rendszerén, mint a kettő közös erkölcsi alapján.

Az ember ezen kettős alkatelemére történt rövid hivatkozás után tovább mehetnénk már most az exigenciák tudományának az emberi élethez való viszonylagos fejtegetésében és feladatainak megoldásában, jelezvén, hogy a mai állami és társadalmi rendszer mellett miképp nyilvánul az.

Az ember születés által jogot nyer az élethez és pedig oly jogot, melyet az élet adóján kívül tőle elvenni senkinek sem áll hatalmában; de egyszersmind az ember a születés által az állam tag-

jává is lesz. Ha pedig ez áll: akkor e két tényezőnek: a társadalomnak és államnak kötelezettségei is vannak az új világpolgár iránt, melyeknek elhanyagolása a társadalom és állam ellen elkövetett vétkes cselekmény minőségével bir. Igen; a mely állam s a mely társadalom figyelmen kívül hagyja eme kötelezettségeiből folyó feladatát a polgárok bármelyike iránt: ebből származó kötelességmulasztását önmaga sinli meg előbb-utóbb; mert nemcsak a jóllétnek, hanem a nyomornak is megvan a maga politikája, minden egyes polgár élete megbecsülhetlen és örök értékű kincs lévén az államra és társadalomra nézve.

Ezt nekünk magyaroknak, eltekintve más nemzetektől, különösen fontolóra kell vennünk; nem szabad egy perczig sem szeméink előtt tévesztelnünk, nem szabad felednünk az időnként megújuló képviselőválasztási mozgalmak közepett ép oly kevéssé, mint a viharzó politikai forrongások vészes rázkódásai között. Egy józan gondolkozású nemzetnek sem szabad soha semmi körülmények között olyan politikát üzni és támogatni, mely gyakorlati feladatokat, földi érdekeink minél jobb elintézésére irányuló utakat, megélhetési módokat nem tűzött maga elébe, annál kevésbé nekünk magyaroknak s köztük székely honpolgároknak, kik annyi nemzetiségű népfaj közé beékelve, millió pántlika nagyságu keskeny földdarabok műve-

lése után huzott s a közadót és terheket sem fedező ésekély jövedelmekre vagyunk utalva. A gyakorlati élet napról napra kézzelfoghatólag állítja szeméink elé, hogy mit sem ér az ábrándokat hajszolni, öblös frázisok, hangzatos és sokat ígérő, de annál kevesebbet nyújtó csalfa szavak után indulni, midőn népünk zöme, java, nemzetünk munkás keze, fenntartó eleme szemlátomást pusztul, tönkremegy, kivándorol idegen országokba, hol — még szomorubb módon, mint itthon — anyagilag és erkölcsileg elszányulva és csaknem megsemmisülve, az éhenhalás gyöttrő kinjai közt, küzdve a létért, nyomorultán színylődik.

A hangzatos frázisok életveszélyességét szomorúan igazolják a mult hetekben lefolyt képviselőválasztásoknál történt dolgok, midőn a még eléggé nem tájékozott és ábrándos nagy szálamok által félrevezetett választók egymást agyba-főbe vertvén, a nemzet vére folyt s számban fogyatkozik. A jelszavak sokszor ép oly káprázatosok, mint a minő üresek. A történelem tanuskodik ezen állítás igazsága mellett. A népek és nemzetek már sokszor megadták a jelszavak árát s azok káprázatos ürességét már akárhányszor vérükkel és életükkel egészítették ki, nem is említve azon százezerekre menő anyagi áldozatokat, melyekbe azok kerülnek s melyekkel a szegény, nyomorokban tengődő nemzetnek a létért való küzdelme nagyon megkönnyíthető lenne.

A „Székelyföld” tárczája.

Népdalok.

Gyuri Bandi nótája.

(„A betyár kendőjé”-ben.)

I.

Ez az igaz cédruş termet;
Ez, csak ez a leány nekem termett!
Gyönyörűség ennek a járása,
Mennyország a rámhajlása.

Kiskirály a Hortobágyon
Bandi, pihen puha selyem ágyon.
Bandi csak a boldog, a babája
A szép alföld legszebb lánya.

Madarasi sápadt asszony,
En miattam a bú ne sápasszon.
Nem csak én belőlem áll a világ,
Neked is csak nyit még virág.

II.

Te cédruş,
Ne légy bus,
Két lobogó karom közé fuss.
Üssed, verjed, barna czimbalmos!
Bú, baj, álmom itt mind meghal most.

Színültig,
Csordultig,
A csillagos égbe fordultig.

Csók, muzsika, bor közt a bápát
Ugy dalszik, hogy fel se támad.

Mit bánom,
Nem bánom,

Akármi lesz a más világon,
Csak mig itt a földön bódorgok,
Találhassak egy kis jó dolgot.

Több napra,
Hajnakra,

Akár soha fel se viradna.
Igy kocognánk a más életbe:
Egymás karja közé temetve.

E. Kovács Gyula.

Vágó Miklós nótája.*)

(A „Tolocz”-ban.)

Kétszer is nyit az ákácza virága,
Megbánod még, galombom, de hiába.
Megbánod még, visszasírsz még engemet,
De szívemnek kétszer nyitni nem lehet.

Egyszer borult az én szívem virágba,
Liszka, Liszka, te voltál napvilága!
Eszteendőben egyszer nyit a kikelet,
En is egyszer voltam boldog teveled.

*) Jó szolgálatot véltünk tenni, midőn ezen elterjedt s közkedveltségű népdalt a körünkben időző költő szíveségéből a maga eredeti valóságában közöljük. Szerk.

Jó legények, úgy szánjátok az árvát,
Hogy miattok ti lesztek még csak árvák,
Árva leány, árva levél módjára
Kerü', fordu' más-más bokor eljár.

Soh' se' tudom az elméből kivetni,
Hogy is lehet egy csalált így szeretni;
Azt siratom, a ki megcsalt, kijátszott,
Az igaz szív mindig egyszer viázott.

E. Kovács Gyula.

A l á b.

Zsokke Henrik után németből
fordította
Szilágyi Gerő.

1782. őszén Calaisban Louis Thevenet azon írásbeli, de névalírás nélküli meghívást kapta, hogy menjen egy, a párisi uthoz közel levő nyári lakba s minden, egy amputáláshoz szükséges eszközt vigyen magával.

Thevenet akkor, mint művészetében legügyesebb orvos, országszerte híres volt; nem ritkán a tengerszoroson átvitették, hogy művészetének hasznát vehessék. Sokáig szolgált a hadseregnél; lényében valami zordság volt, de természetes szelidségeért még is szeretni kellett őt.

Thevenet csodálkozott az anonym levélkén. Hogy hol és mikor váratik, ponto-

san jelezve volt; az elvárás azonban hiányzott. — Valószínűleg fel akarnak tétetni — gondolta és nem ment el.

Három nap múlva újból a meghívást kapott, azon hozzátétellel, hogy reggel 9 órakor egy szekér fog lakása elé hajtani, hogy a kérdéses helyre elvigye.

S valóban, a mint a következő reggel a toronyórán ütötte a félenczet, egy csinos szekér jelent meg háza előtt. Thevenet többé nem habozott és felült.

A kapu előtt kérdé a kocsistól:

— Hová vitetsz?

A kocsis ezt felelé:

— Things are soon to me, I am not concerned! — a mi körülbelül azt teszi, hogy: a mit nem tudok, azzal nem törődöm. Tehát angol volt.

— Igazi kemasz vagy — mondá Thevenet.

A szekér végére a már jelezett lek előtt megállott.

— Kihez menjek? ki lakik itt? ki beteg? — kérdé Thevenet a kocsistól, mielőtt leszállott volna. Ez azonban az előbbi módon felelt, mint az orvos is úgy köszönt meg.

A ház ajtajában egy szép, mintegy 28 éves fiatal ember fogadta, ki őt lépcsőkön fel egy nagy szobába vezeté.

Beszédmodora elárulta az ifjúbán az angolt. Thevenet tehát angolul szólítá meg és barátságot választ nyert.

Hány üres szólam került már e nemzetnek — különösen az utóbbi időkben a választásoknál — százezrekbe? S mégis a választó polgárok nagy része nem úgy járt-e, mint a mesebeli békák, melyek tuskót nem akartak királynak s kaptak helyette golyát?

Ez is a mai rendszer fattyu-kihajtásának és torz-születtségének mondható.

(Folytatása következik.)

Felvidéki.

Tudományos apróságok.

(Vége.)

Küszöbön van a gyümölcs időszaka. Helyén valónak tartom két újabb gyümölcs-konzerválási módot e helyen megismertetni. Rolfes J. a következő eljárást ajánlja egy e tárgyról irt értekezésében: Tiszta homokot addig kell vízzel mosni, illetőleg iszapolni, míg a víz rajta egészen átlátszó, tiszta lesz. A vizet leöntve, a homokot megszáritjuk és Ferencz-pálinkát vagy cognacot öntünk hozzá. A nem nagyon érett, de nem is éretlen gyümölcsöt cserép vagy fadényekbe rakjuk úgy, hogy az egyesek között kevés ür maradjon, a mely közé hintjük az említett módon elkészített homokot. Vigyázni kell arra, hogy a cserépedény ne álljon nagyon nedves helyen, a fadény pedig ne meleg helyen. — Holzstein H. a következő eljárást ajánlja: Néhány csöpp karbolsavat vízben feloldunk és ezzel megfelelő mennyiségű frissen égetett meszet oltnuk. Ha ez porrá szétsejt, hozzá keverünk félannyi porrá tört faszenet. Ezzel a keverékkel behintjük valamely nagyobb láda alját, ráteszünk a papirosba burkolt gyümölcsből egy réteget; erre megint egy réteg port, rá gyümölcsöt és így folytatva ezt addig, míg a láda meg nem telik. Bármely gyümölcs ily módon kezelve hosszabb ideig, két évig is, eredeti friss állapotában eltartható.

Nedves állapotban betakarított bármiféle szénát hosszú ideig el lehet tartani és tápláló értékét fokozni, ha azt a következő módon mintegy besózzuk. Akkor, a midőn a szénát a padlásra vagy más helyre rakjuk, egy embernek minden fél méter magas szénarétegre néhány maroknyi sót kell lehetőleg egyenletesen az egész felületen elhányani. Átlag 20 mázsa szénára lehet 9—10 font sót számítani; olcsóság kedvéért a közönséges marhasót használják. A só egyrészt megakadályozza a penészképződést, más-

részt a nedves széná erjedésénél elősegíti a tejsavképződést, a mi által a megázás folytán izletlenné és kevésbé táplálhatóvá vált szénának tápláló értéke nő. Nagyon kell vigyázni arra, hogy a szénarétegek szorosan legyenek egymás fölé rakva, hogy közöttük ür ne támadjon, mert csak szorosan egymásra rakott szénánál lehet minden esetben sikeresen ezt a módot használni, minek alkalmazása igen ajánlatos volna minden gazdának.

Gyakran megtörténik, hogy a gabonának nagy mennyisége nedvesség folytán hosszabb időre nem raktározható; az ha ki nem száríttatik, hasznavehetetlenné válik. Az eddigi szárítási módok igen költségesek és fárasztók. A nordhauseni mezőgazdasági egyesület egyik gyűlésén élénk eszmecsere tárgyává tette a kérdést s abból kifolyólag a következő egyszerű módot ajánlja. 100 hektoliter gabona közé két hektoliter olattalan meszet kell jól befödött font kosarakban elátni. Két-három hét múlva a gabona visszanyeri fényét, rendes szagu és a nedvességnek még nyomait sem mutatja.

Az a föltevés, hogy a száraz gabona tengeri ut alkalmával annyi nedvességet vesz fel, hogy a szulysaporodás fedezi a szállítási költségeket, valónak bizonyult a kaliforniai mezőgazdasági társulat által e körül végzett kísérletek folyamában. Különböféle gabonanemeket tettek ki száraz állapotban nedves levegő hatásának és följegyezték a szulysaporodást. Ez legnagyobb volt az első 24 óra alatt, minthogy ezen időre esik a 75 nap alatt fölszívott összes nedvességnek egy harmada. A véghez vitt kísérletek szerint a buza 25 óra alatt 2-45 százalék vizet abszorbeált, 15 nap alatt 6-56 százalékot, az árpa 24 óra alatt 1-45 százalékot, 15 nap alatt 7-00%-ot, a zab 24 óra alatt 2-79 százalékot, 15 nap alatt 7-70 százalékot.

Dr. Neuber G. Kielben nemrég véletlenül oly sebkötőszere akadt, mely a jute helyett igen jól használható, ennél sokkal olcsóbb is. Ez a turfa. Egy turfa-telep kiaknázásánál elfoglalva volt munkás erősen megsértődött és társai turfát raktak a megsértett vérző helyre, a vérzés csillapult és az említett orvos elé vezetve, ez meglepetve látta a turfa kitűnő hatását. Azóta számos sebnél próbálta alkalmazni és egyetlen egy haláleset sem következett be. A turfa több nedvet szí magába, mint a jute vagy a gyapjú; a szerves bomlási terményeket nagy mértékben abszorbeálja, tehát már nyers állapotban antiszeptikus hatása. Nevezetes tulajdonsága továbbá és a mi seb-

kötőszere igen alkalmasossá teszi, az, hogy nedves állapotban igen puha, de a mellett nagyon ruganyos. — Itt említem még, hogy újabbban a turfa liszté örölve igen nagy mennyiségben nyer alkalmazást mint deszin-ficiáló szer, különösen árnyékszékéek tisztántartására és büztelenítésére.

Miguel különböző vegyületet vizsgált meg antiszeptikus hatásukra nézve, különösen bakteriumok ellen. Az eredményeket táblázatosan állította össze, a hol kitüntette azt a mennyiséget, a mely az illető vegyületből szükséges, 1000 köbezentiméter marhalevest a rothadástól megóvni. Az összeállítás a leghathatósabbal kezd és a leghathatósabbal kezd és a legyengébbel végzi. Álljanak itt azok közül a legfontosabbak. Higanychloridból 0.07, chromsav 0.20, jód 0.25, chlor (gázállapotban) 0.25, kéksav 0.40, brom 0.60, chloroform 0.80, rézvitriol 0.90, salicylsav 1.00, benzoosav 1.10, orhomsavas kálium 1.30, ásványi savak 2—3 gramm, karbolsav 3.20, arzenessav 6.00, bórsav 7.5 és vasvitriolból 11.00 gramm.

A francia hadseregben utóbbi időben igen gyakran fordultak elő hagymázások, egyes helyeken ez járványos jelleget is öltött. A hadügyminiszter azzal a kérdéssel fordult a párisi egyetem orvosi karához, miként lehetne annak a katonák között elejét venni. A kar Vulpian tanár hosszú évi tanulmánya és előbb tett számos megfigyelése alapján javaslatba hozta, a katonák italaiba salicylsavat tenni, de nemcsak a járványos betegség tartama alatt, hanem ezentul mindig. A francia egészségügyi társaság feltétlenül csatlakozott e véleményhez és ma már azt tényleg alkalmazzák is.

Dr. Lesser lipesei orvos azt a hadisebészetre nézve igen fontos és figyelemre méltó ajánlatot teszi, a katonának a rendes számú patronok mellé még egy olyat adni, a mely a lőpor és a golyó helyett antiszeptikus port tartalmazzon és a szükséges kötőszerebe csavartassék, hogy megsebesítés esetén az rögtön kéznél legyen. Avagy 9 cm. hosszú patron hüvely belül fűrészs papírral vonatik be, az illető porral megtöltik és parafával bedugasztják. Becsavarják azután a szükséges kötőszerekbe és kötéanyagokba akként, hogy az egész csak 10 centiméter magas és 5 cm. vastag kis csomót képez, mit a katona nagyobb megterhelhetés nélkül vihet magával.

Bibre szerint régi olajfestmények megtisztítása és fölfrisítése igen jól sikerül a következő módon: A kép kivételven a keretből, leporoltatik és előbb tiszta vízzel, azután pedig szappanos vízzel lemosatik

akként, hogy a szappanhabot 8—10 perczig rajta hagyják és csak azután mossák azt le erős eczet segélyével. Ha az így megtisztított kép egészen megszáradt, bekenik azt tiszta vízszondarab segélyével nitrobenzollal, azután pedig tiszta faolajjal, végre jó minőségű könnyen száradó fűrészsavszal.

„E—s.”

A trónörökös könyve.

Most jelent meg a trónörökös által kiadandó könyv tervezete. A mű czime ez lesz: „Az osztrák-magyar monarchia írásban és képben.”

Az egész munka tizenhárom kötetre van tervezve, melyek közül az első és az utolsó a bevezető és bezáró általánosságoknak lesznek szentelve. Hét kötet van száma az osztrák, egy a megszállt tartományoknak, négy pedig a magyar korona országainak.

A egyszerű kiadásban minden kötet 30 8-ad rét ivnyi lesz, a később megjelenő diszkidás pedig nagy 4-ed rét. Mindkét kiadásban számos illusztráció lesz s a diszkidásban rézkarcok is; minden képet lehetőleg belföldön fognak készíteni. A egyszerű kiadás első füzetéi már a jövő év őszén jelennek meg kéthetenként.

Az első kötethez ötven kép s tizenkét nagy mappa lesz mellékelve. A bevezetés után, mely egyszerre fog magyarul és németül közrebocsátatni, az Ausztriát és Magyarországot ismertető füzetek párhuzamosan következnek, mindenik a maganyelvén.

A Jókai Mór elnöklele alatt alakuló budapesti bizottságok (irodalmi és művészeti) 7—9 tagból fognak állani, tekintettel a horvát tudósokra.

A prospektus felhívja mindazokat a hazai írókat és művészeket, a kik közremunkálni óhajtanak, hogy ha külön nem is szólítottak fel, ajánlataikkal a szerkesztőséghez forduljanak. A magyarországi nemzetiségek ethnografia íróit külön fogják felhívni a munkában való részvételre s a szerkesztőség csak az írók tárgyilagosságára fog felügyelni.

Magyarországra 1500 lap jut a könyvben, a mi elég kevés, tehát mellőzni kell minden behatóbb részletet, például az összes hazai fürdők, ásványvizek leírását stb.

A könyv irodalmi becsü és mulattató olvasmány akar egyszerre lenni, ezért a szorosabban vett szakszerűség ki van zárva.

A trónörökös a szerkesztőség kérésére ajánlkozott, hogy az ország több vidékét

ták vagyonát és családi összeköttetéseit; én pedig szépségét és magasits lelket.

Bámuló közö elegyedtem. Ah! kedves Thevenet elég szerencsés valék vetélytársaim legszerencsétlenebbike lenni; engem szeretett s minden férfinak eleibe helyezett; nem titkolás és épen azért eltaszított magától. Hasztalan kértem kezét, hasztalan kérték szülei, barátnői enyémé lenni. Hajthatatlan maradt.

Sokáig nem tudám meg elleuszenvének okát az iránt, hogy nőmmé legyen, annak neje, kit a rajongásig szeret, mint ő maga is megváll. Nővéreinek egyike végre megoldá nekem a titkot. Miss Harley csodálatos szépség volt, de azon természeti hibája volt, hogy egyik lába hiányzott és ezen hiány miatt vonakodott nőmmé lenni. Reszkettett, hogy e miatt egykor megvetendém.

Azonnal határoztam. Hasonló akarék hozzá lenni. Hala önnék, kedves Thevenet, azzá tett! Falábammal visszajöve Londonba. Első teendőm vala miss Harleyt felkeresni. Elhíresztelték, s magam is előre megírtam Angliába, hogy leessvén a lóról, lábamat eltörtém; e miatt amputáltatott. Közrészvételben részesültem. Emilia elájult, midőn először látott. Sokáig vigasztalhatatlan volt; de most már nőmmé lett. Csak a menyegző utáni napon közlém vele titkomat, hogy mily áldozatot hozék kívánalmaimnak, csakhogy nőmmé tehessem. Ezért még annál inkább szeretett.

— Hivatott — mondá az orvos.
— Nagy köszönettel tartozom önnék, hogy szíves volt meglátogatni — mondá a britt. Kérem, foglaljon helyet. Itt van csokoládé, kávé, bor, ha a műtét előtt ohajt valamit magához venni.
— Sir, mutassa meg előbb a beteget. Meg kell vizsgálnom: vajjon csakugyan ki-kerülhetlen az amputálás?
— Nem szükséges, Thevenet ur. Üljon csak le. Teljes bizalmam van önhöz. Hallgasson meg. Itt van egy tárcza száz guineával; önnék adom a műtétért, melyet véghez kell vinnie. Ha azonban tiltakoznék kívánságom teljesítése ellen, ime, itt van ezen töltött pisztoly. Ön hatalmában van és Istenemre bízom, lelövöm.
— Sir, pisztolyától nem félek. De mit kíván? Térjen csak minden bevezetés nélkül a tárgyra! Mit tegyek itt?
— Lábomat le kell vágnia!
— Örömet uram, s ha kívánja fejét is. De mint látom, lábának mi baja sincs. Midőn feljövénk a lépcsőnkön, mintegy kötéltáncos ugrott fel előttem. Mi baja lábának?
— Semmi, azt kívánom, ne legyen.
— Sir, ön bolond!
— Semmi köze hozzá, Thevenet ur.
— És mit vétett azon láb?
— Semmit, hanem hajlandó-e levenni?
— Sir, én önt nem ismerem. Álltson tanukat, hogy nem elmezavarodott.
— Thevenet ur, kívánja-e kérésemet teljesíteni?

— Ha megcsönkittatását bevehetően tudja indokolni.
— Most nem mondhatom meg az igazat; talán egy év elteltével. De fogadok uram, hogy az év elteltével, ön is bevallja, hogy a legnemesebb ok készítetett rá, ezen lábtól megszabadulni.
— En nem fogadok, ha nevét, lakását, családját és foglalkozását meg nem nevezi.
— Jövőben minden meg fog tigni. Most semmit. Kérem, tartson engem becsületes embernek.
— Egy becsületes ember orvosát nem fenyegeti pisztolylyal. Nekem önnel szemben, habár előttem idegen is, kötelességem van. Ok nélkül nem csönkithatom meg. Ha kedve van egy ártatlan családát gyilkosává lenni: akkor löjjon!
— Jól van, Thevenet ur, mondá a britt, kezébe véve a pisztolyt: én nem lövöm meg önt; de mégis rákényszeritem, hogy lábam levágja. A mit nem tesz meg szíveségből, sem jutalomért, sem pedig a golyótól félelemből: kegyelemből meg kell tennie.
— És azt hogyan uram?
— Összezurom egy lövéssel lábamat, még pedig itt önnék szemé láttára.
Az angol leült és pisztolyának csőszáját szorosan térdén felül, a lábának tartá. Thevenet ur oda akart ugorni, hogy megakadályozza.
— Ne mozduljon — mondá az angol — különben elcsúszom. Csak feleljen ezen egy kérdésre: fájdalommat akarja-e ok nélkül nagyobbítani és hosszabbítani?

— Sir, ön bolond. Legyen meg az akarata, leveszem azt az átkozott lábat.
Mindent elkészítettek a műtéthez. A mint a vágáshoz akara kezdeni Thevenet, az angol pipára gyújtott és fogadá, hogy nem engedí kiadni. Szavat tartott. A láb élet nélkül a földön hevert; s az angol tovább eregette a füstkarikákat.
Thevenet ur mesterileg végezte munkáját. A beteg pedig gondos gyógykezelése alatt rövid idő folytán helyre állott. Gazdagon jutalmazá orvosát, kit napról napra többre becsült; örömkönyvekkel köszönte lába levételét és Angliába falábal tért vissza.
— Mintegy 18 héttel elutazása után egy levelet kapott Thevenet mester, melynek ez vala tartalma:
„Mellékelve, legszívélyesebb elismerésem jeléül egy utalványt küldök 250 guineáról Panchaud bankár nevére Párisban. A legboldogabb halandóvá tett azáltal, hogy elrabolta egyik tagomat, a mely földi boldogságom akadályá vala.
Derék férfi! Bolond szeszélyem okát — a mint nevezé — tudja hát meg. Akkor azt állítá, hogy nem létezhetik józan indok egy oly öncsonkításra, mint az enyim. Egy fogadást ajánlottam önnék. Bölcsen eslekedett, hogy nem fogadta el.
Keletindióból másodszori visszatértemkor Emilia Harleyt voltam szerencsés megismerni. Én imádtam őt. Rokonaim méltat-

és népszokását (Máramaros, Görgény, baranyai szokások, esorbai tó) maga fogja megírni. A fölláltatandó nemzeti képtár s a magyarországi népviseletek tervezett gyűjteményes kiállítása szintén segítségére lesz a szerkesztőségnek.

Az irodalmi munkálatok laponkint fognak díjaztatni, egy nyomtatott lap után nyolcz arany frankkal.

A munka diszkiadásának költségeit a bécsi államnyomda előlegezi s mivel e kiadás igen drága lesz, a várható veszteséget a király saját magánpénztárából fogja fedezni.

A népszerű kiadást úgy Bécsben, mint Budapesten magánvállalkozóknak adják át, kik azt colportage útján fogják terjesztetni; a szerkesztőség reméli, hogy a bevételből minden kiadás fedezhető lesz.

A diszkiadás 1—1 kötete 30—36 frtba fog kerülni, a népszerű kiadásból pedig (ugyanazokkal a fametszetekkel, de rézkarcok nélkül) 4 frt 50 krajczár lesz egy-egy kötet, a füzetek ára egyenkint 30 kr.

Színészet.

K.-Vásárhely, 1884. jun. 26.

Csütörtökön „Hamlet” adatott E. Kovács Gyula vendégművész ur közreműködésével. A szinkör ez este szorongásig megtelt válogatott intelligens közönséggel; mindenki hallani akarta az illetett művészt, kiről a sajtó oly sok szépet beszélt s ki a haza első színpadain annyi sikert aratott. A vendégművész első megjelenését szünni nem akaró taps, éljenzés és számtalan csokor fogadta. Közönségünk nem tudott talán lelkesedésének oly impozáns kifejezést adni, mint a milyet Kovács ur művészte megérdemelt volna; de a mit adott, az igazi művészet iránti lelkesedésnek őszinte kifejezése volt. Nem cselünk és nem is hivatásunk E. Kovács Gyula ur magas művésztének bírálgatásába bocsátkozni; mi csak az elért nagy sikert és a csodás hatást konstatáljuk, melyet a vendégművész ur első fellépésével előidézett. Birva mindazon külső és belső előnyöket, melyek a nagy művészeket alkotják: nagy alakító képességével, nemes, kifejezőteljes arczával, minden indulat kifejezésére alkalmas szép hangjával s gyönyörű színpadi alakjával egy minden tekintetben kifogástalan művészt állított elénk, ki megindított, elbájt és megrendített a szerint, a mint a különböző indulatok hangján beszélt hozzánk. Hamlet a nagy szellemóriás e magasatos alkotása, a páratlan művészi alakítás, a szép és nagy

Oh! derék Thevenet, ha még tíz lábat kellene elvesztenem, mind oda adnám Emiliáért, a nélkül, hogy a legkisebb változást mutatnám arcomon.

A mig élek, halálával tartozom önnek. Jöjjön Londonba, keressen fel minket; ismerje meg gyönyörű feleségemet és akkor mondja még egyszer, hogy bolond vagyok. Charles Temple.”

Thevenet közlé barátaival az anekdotát és a levelet, és tele torokkal nevetett mindig, valahányszor elbeszélte.

— És mégis csak bolond! — mondá. Válasza pedig ez vala:

„Szerencsét kívánok a legszeretetre-méltóbb britt nővel menyegzőjéhez. Igaz, hogy egy láb sok egy szép, erőnyes és gyöngéd feleségért, de mégsem sok, ha a cserénél meg nem csalódtunk. Ádám neje birhatását egyik bordájával fizette meg; másoknak is imádoztjuk egyik bordájukba került, sőt voltak, kiknek fejükbe is.

Mindazonáltal engedje meg, hogy egész szerénységgel régi véleményemnél maradjak. Kétségkívül a pillanatra igaza van. Most a házasság tavaszának paradicsomában él. De nekem is igazam van, csak azon különbséggel, hogy az én igazam lassan érik, mint minden igazság, melyet sokáig vonakodunk elfogadni.

Sir, vigyázzon! tartok attól, hogy két év múlva megbánja, miért vágatta lábát térdén felül le. Rá fog jönni, hogy tér-

eszmék, az Arany tollára méltó búbajos nyelvezet, csodás hatással voltak, lebilincseltek, megigézték a hallgatókat. A közönség elbűvölve hallgatá a hangokat a színpadról, melyek a nagy eszmék csodás világát nyiták meg lelki szemei előtt. A lelkesedésnek nem volt határa; minden felvonás végén többször kihitták a művészt s mindig tapsvihar és számtalan virágcsokor fogadta őt. Szóval a mai előadás sikere teljes volt. A darab többi alakjai: Várad Rózsa (Ophelia), Földesi ur vendég (Claudius), Fábiáné (Gertrud), Leövey (Horáció), Lendvay (Laertes), Várady (szellem), Várady Emma (színész) jól megállották helyeiket. A mint értesültünk, a jövő kedden „Jakab urfi”, csütörtökön „Othello” fog Kovács Gyula urral adatni. O.

Apróságok.

— (Beküldetett.) A kézdíváshelyi táviradai állomás jövőbeni kezeléséről szóló intézkedését a multu m. kir. közmunka- és közlekedési miniszteriumnak a legnagyobb sajnálattal vette tudomásul Kézdí-Vásárhely város és vidéke közönsége. Jóllehet a mostani berendezés több költséget vesz igénybe, de teljes mértékben meg is felel a kívánalomnak. Miután városunkban nem ismerünk olyan alkalmas szállást, hol ezt a táviradai szabályoknak megfelelően berendezni lehessen s a tanítók is mind olyan szállással bírnak, hogy azt berendezni náluk sem lehet s különben is hivatalos teendőik miatt ily kötelezettséget magukra nem vállalhatván: aggódva tekintünk ez intézkedés keresztülvitele elé.* Szerény ohajunk az, hogy ha lehet, muljék el tőlünk e keserű pohár és legyen úgy továbbra is, mint régen volt. Az a néhány forint, mennyivel többbe kerül e rendszer szerint, busásan jövedelmez az államnak és az igazgatóságnak azzal, hogy felszerelési rendben, jó karban vannak s minden a legtokléteesebben megy, mig majd ez újabb rendszer annyi kellemetlenséget idéz elő mind a közönségnek, mind az igazgatóságnak, hogy alig várja, vége legyen. Példa a sepsiszentgyörgyi.

— A csiksomlyói normalis iskola buzgó tanár-testülete, miután a vizsgálatok kedvezően sikerültek, folyó hó 26-án a „Somlyó”-ban júniást rendezett a gyermekek számára. Megjelent, mint vendég, a szerzet ér-

*) A mint értesültünk, többen fognak ezen állomásra pályázni, s ha a tanító urak közül senki sincs is azon helyzetben, hogy ezen állomást elfogadhassa: még nem következés, hogy ne akadna oly vállalkozó, ki az elírt feltételeknek megfelelően, ezen állomást kellőleg betöltse. Szerk.

dén alól is elegendő lett volna. Három év múlva meg fog győződni, hogy maga csak a láb elvesztése is elég lett volna. Négy év lefolyása után már nagy lábbujja feláldozása, önkénteltével pedig kislábujja amputálása is sok. Hat év múlva pedig be fogja vallani, hogy körmeinek megvágatása kielégítő lett volna.

Mindezt bájos neje érdemeinek megcsorbitása nélkül mondom. A nők a szépséget és erényt változtatlanabban tudják megőrizni, mint a férfiak itéletüket. Ifju koromban kedvesemért minden nap oda adtam volna életemet, de egész életemben lábamat nem; azt soha, ezt örökké bántam volna. Mert, ha megtettem volna, még ma is mondanám: Thevenet bolond voltál! Sirnek alázatos szolgálja: G. Thevenet.”

1793-ban, a revolutio borzalmas idejében, menekült Thevenet ur Londonba, hogy megmentse életét a vészes guillotinetől.

Unalmában, vagy hogy ismeretséget kössön, kérdezősködött Sir Charles Temple után.

Annak palotájába utasították. Bejelentette magát és elfogadták.

Egy káros székben, habzó porternél, ült a kandalló mellett, körülvéve lapokkal, egy vastag ur; alig tudott fölállni, oly nehézkos volt.

— Isten hozta, Thevenet ur! — szó-

demes tartományfőnöke is és számos szülő, hogy ottlétük által a kisdédek határtalan örömét fokozzák és élvezzék is egyszerűsmind. Leírhatatlan lelkesedésben tört ki ezen apró raj, valahányszor egy szülő vagy vendég érkezett körükbe; s a 4 szál cigány képtelen volt őket a táncban kifárasztani. A természet azonban megirigyelte ezen kisdédek ártatlan örömét és délután 3—4 óra között oly jéggel vegyes záporosó szakadt alá, hogy még a bükk lombkoronája alatt is az esőernyők képtelenek voltak elegendő ellenállást tanusítani, minek következtében az egész közönség összeázott. Az eső megálltával az iskola igazgatója P. Lakatos Kornél az egész közönséget, ideértve a gyermekeket is, a zárda udvarára hívta be, hol még huzamos ideig folyt az időtöltés.

— Gyilkos anya. Gyó.-szárhegyi Gencsi Lajos hajdon leánya Ditróban, hol szolgálatban volt, folyó hó 25-én, anyává történt lételet elpalástolandó, gyermekét az ürüldébe vetette. Mint minden gaztett, ez is napvilágra került, minek következtében az anyát elfogták s a gyergyószentmiklósi járásbíróshoz kísérték. Előre mindent tagadott, de az orvosok által megvizsgáltatván, kénytelen volt gaztettét beismerni. Mégis nagy romlottság kell ahhoz, hogy egy anya ennyire megfélekedezék önmagáról.

— A kolera. Toulonból, a francia kikötő-városból, aggasztó hírek hoznak a lapok. A kolera kiütött s már mintegy 20 ember esett áldozatul. Toulonban, a hol a vész kiütött, az iskolákat bezárták s több ezer ember elköltözött a városból. Franciaország több városában, különösen Párisban és Marseilleben, óriási a rémület. Az érkezett értesítések szerint azonban remény van, hogy a járvány lokalizáltatni fog. Különben az óvó-intézkedések már megtették nem csak Franciaországban, hanem Ausztriában, sőt hazánkban is. A budapesti tanács hirdetményt bocsátott ki, a melyben ismételtetik a nyár elején mindenkor megtenni szokott intelem, hogy minden háziur és lakó, szóval minden ember a tisztaságot tartsa szem előtt, legyen mérsékletes, a helyiségek gondoztassanak, fertőtleníttessenek.

— A „Székely Nemzet”-ben közelebről egy selejtes cikk jelent meg, mely gorbombá, sértő módon emlékszik meg egy vacsoráról, melyet két nappal a választások után Ugron Ákos újonnan megválasztott kézdíváshelyi képviselő ur tiszteletére részint tisztelői, részint elvtársai rendeztek. Ezen estély, menten minden politikától, egészen magánjellegű barátságos összejövetel volt, s mégis a „Sz. N.” spicilije jónak látta ebből egy ra-

litá meg a vastag ur, ki nem volt más, mint Sir Temple. — Ne vegye rossz néven, ha úgy maradtok, de ez az átkozott faláb mindenben gátol. Barátom! ön valószínűleg azért jön, hogy megnézzé, ha vajjon beteljesedett-e jóslata?

— Mint menekvő jövők és oltalmat keresek önnél!

— Nálam fog lakni, mert valóban ön böles férfi. Vigasztalom lesz. Bizonyára ma a kék lobogó tenger nagysága lennék, ha házam szolgálatára alkalmatlanná nem tett volna ezen istentelen faláb. Itt most lapokat olvasok s majd megfúlok mérgemben, hogy semmiben se vehetek részt. Jöjjön, vigasztaljon!

— Neje jobban fogja vigasztalni tudni, mint én.

— Semmit arról. Falába akadályozta a táncban s neki adta magát a kártyának és temondálásnak. Nem lehet vele kijönni. Különben derék nő.

— Mi? Tehát mégis igazam lett volna akkor?

— Oh, tökéletesen igaza volt, kedves Thevenet! De hallgassunk arról. Ostobaságot követtem el. Ha megvolna most a lábam, oda nem adnám körmeinek egy részecskéjét sem. Magunk között mondva, bolond voltam.

— Hanem tartsa magában ezen igazságot!

kás érthetetlen üres frázist összefirkálni s bántani oly embereket, kik minden tekintetben magasan állanak felette. Q. közleményében annyi rosszakarat s annyi valótlan-ság van, hogy azzal nem érdemes foglalkozni; azonban meg kell jegyeznünk, hogy az oly émélygös hangon emlegetett „oh nép” egyáltalában nem szorult Q. firkász védelmére, hanem, ha sejtelmünk nem csal, Q. uram szorult homályos expediciójának az ő védelmére. Egyébiránt Q. irhat bármit, azt komolyan számba venni senki sem fogja.

— A tisztelet netovábbja. Egy gyergyói atyánkfia a képviselőválasztásnál tiszteletének e szavakkal adott kifejezést: „Felséges urunk fennségei rokonára: Dobránsky Péter uramra szavazok.”

— Helyreigazítás. A lapunk mult számában megjelent „Köszönetnyilvánítás”-ból tévedésből kimaradt Benkő Sándor aljegyző ur neve, ki a Kézdí-Vásárhelyt felállítandó kórház alapjához 1 frt felülfizetéssel járult.

— Egy 4 holdas kaszáló idei, esetleg több évi termése eladó. Bővebb felvilágosítás a kiadóhivatalnál szerezhető.

Közigazgatás.

A gabona kezelése a cséplés alatt és után. A gabona értéke első sorban a fogástól függ; szivós és nedves gabona mindig sokkal ősőbb, mint a száraz. A cséplés alatti és utáni gondos kezelés által azonban még annak a gabonának az értékét is lehet legalább 5—10 százalékkal emelni, melyben tartós eső az aratás előtt és alatt kárt tett. Az eljárás egy gyakorlati gazda tapasztalatai szerint következő: Ha lehet, csak száraz időben csépeljünk s a magot éjen át ne hagyjuk a szérin fektüdni vagy zsákokban a földön állni, hanem terítsük ki egy szelős deszkapadlásra; gipszes vagy agyagos padlásra sem száraz, sem nedves gabonát ne terítsünk ki. A gabonát, a mennyire lehet, sekélyen kell kiteríteni s minden hűvös, száraz napon úgy forgassuk meg, hogy minden egyes mag a levegőn át meglehetősen nagy utat tegyen, a mint az a szérükön történni szokott. Ha a gyakori forgatás által a gabona kielégítő fogásúvá lett, elég ha ettől az időtől fogva februárig minden négy hétben, márcziustól a virágzás utánig minden nyolcz nap múlva s ezután ismét négy hetenkint megforgatjuk. Arra azonban mindig figyelni kell, hogy e munka csak hűvös, száraz levegő mellett, forró nyári napokon tehát korán reggel történjék. Minden gabonakásban az egyes magsemek közt nagymennyiségű levegő van, mely a gabona minőségére nagy befolyással van. Ha tehát a gabonát nedves időben forgatjuk meg, a mint az gyakran elég helytelenül történni szokott, úgy nedves levegő jut a gabona közé, miáltal az erjedés mozdítatik elő; de ha a forgatás hűvös, száraz időben történik, úgy oly levegő jut a mag közé, mely annak értékét fokozni fogja. A gondos kezelés oly elengedhetetlen feladata a gazdának, hogy minden magtár ajtaja felett e szavaknak kellene írva állniok: „Ne feledkezzél meg a forgatásról!”

Felelős szerkesztők:

Ifj. Dobay János.

Móricz Gyula.

Kiadó tulajdonos:

Szabó Albert.

Nyílt tér.*)

Nyilatkozat.

Ismerőseim által értesülvén Kőnczei Miklós ur azon közleményéről, mely elenem a „Székelyföld” június 22-diki 50-dik számában megjelent, kijelentem:

1. Kőnczei ur azon cselekményeket, melyeket közleményében felhoz, legfőnnebb hátam megett — a nélkül, hogy én azokról tudomással birhattam volna — követhette el; különben egykeztem volna azokat azonnal megtorolni. Egyébiránt megbizottaim előtt ő maga is a cselekményt másképen adta elő, mint közleményében foglaltatik.

2. Miután Kőnczei ur nem az igazságot adja elő, sőt buvóhelyről támad (esetleg még azt is megtagadhatná, hogy közleménye rám vonatkozik), csakis törvényes megtorlásnak lehet itt helye; s ezt eszközölni is fogom. Addig is azonban szükségesnek láttam ezen nyilatkozat közzétételét.

K.-Vásárhely, 1884. június 25-én.

Dr. Cseh Károly.

*) Ezen rovat alatt megjelent közleményekért felelősséget nem vállal a szerk.

Junius 27-én.

Magyar aranyjáradék 6%	122.30
Magyar aranyjáradék 4%	91.30
Magy. papíráradék 5%	83.15
Magyar vasuti kölesén	142.25
M. keleti vasuti államköt. I. kibocs.	96.75
M. keleti vasuti államköt. II. kibocs.	118.50
M. keleti vasuti államköt. III.	102.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	101.50
M. földtehermentesít. kötv. záradékkal	101.50
Temes-bánati földteherm. kötvény	101.50
Temes-bánati földt. kötv. záradékkal	101.—
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	101.50
Horvát-szlavon földteherment. kötv.	100.—
Magyar szőlődezmá-váltási kötvény	93.50
Magyar nyereség-sorsjegy kölesén	114.50

Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	115.—
Osztrák járadék papirban	80.10
Osztrák járadék ezüstben	80.90
Osztrák járadék aranyban	102.—
1860. államsorsjegyek	135.—
Osztrák-magyar bankrészvény	858.—
Magyar hitelbank-részvény	302.—
Osztrák hitelintézet-részvény	301.80
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.75
20 frankos arany	9.67
Német birodalmi márka	59.60
London (2 havi váltóköt.)	121.90

A szebeni kis lutri.
H u z á s j u n i u s 25-én.
4. 59. 13. 86. 7.

Sz. 8 — 1884.

Hirdetmény.

Alulírt közp. választmány 1884. június hó 16-án tartott ülésének 8. sz. a. jegyzőkönyvi határozata értelmében közhírré tétetik, hogy az 1874-ik évi XXXIII. t. cz. 53 §-a értelmében az 1885-ik évre érvénynyel bíró ideiglenes névjegyzék a tanácsház asztalán 1884. június 5-től jul. 25-éig ki lesz téve.

A névjegyzék kiigazítása iránti kérvények s felszólamlások július 5-től 15-éig adhatók be, az ezekre tett észrevételek az 1874. évi XXXIII. t. cz. 53. § a értelmében pedig július 16-tól 25-ig nyújthatók be.

Kézdi-Vásárhely város központi választmányának 1884. július 16-án tartott üléséből.

Szőcs József,
kp. v. elnök.
2—3

Molnár Dénes
városkapitány,
kp. v. jegyző.

„ROSSZ KÁVÉ“

sehol sem szívesen látott vendég, mert azon élvezeti és táplálékszer, melyet a fiatal és agg, a szegény és a gazdag egyenlően kedvel, csak úgy teljesíti feladatát a családban, ha róla azt lehet mondani, hogy

„JÓ KÁVÉ.“

Ez a legkellemesebb, legegészségesebb és e mellett legolcsóbb reggeli és oszonna.

„Legjobb Kávé“

ez oknál fogva minden házi asszony jelszava, büszkesége.

Tisztelt asszonyság! Ha kedves családjának, ismerőseinek legjobb kávéát akar találni, úgy szíveskedjék használatba venni a

Szerencsi-féle családkávé.

Egy kanál ebből, két kanál jó szemes kávé és jó tejjel a legjobb kávé adja.

A Szerencsi-féle családkávé majdnem minden fűszerüzletben kapható. Faládácskáiban 10, 15, 20, 30 kr. csomagokban 3, 4, 5 kr. szíveskedjék kísérletet tenni a

Szerencsi-féle családkávéval.

SZERENCSI E. gyárából KASSÁN.

Vidéki megrendelések erélyesen eszközöltnék.

Séta, menyasszonyi és házi ruhák (toilettek) legújabb divat szerint gyorsan és mérsékelt áron készülnek

Kovácsnai és Keresztesy

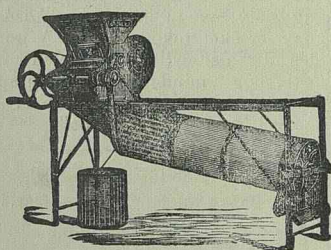
női divat-termékben

BRASSÓ (tótér).

Ugyanott nagykészletben lévő kész esőköpeny, kabát és mantillok, selyem, bársony, gyapju, creton, zephir és Saten ruhakelmék és minden pipere-czikk kivételes olcsó áron kaphatók.

13 — 50

Minták kívánatra bérmentve küldetnek.



Ajánlja minden gazdasági kiállításon kitüntetett

TRIEUR-JEIT

váltható szitákkal.

Gabona tisztító-rostákat.

Tengeri (törökbuza) morzsolókat.

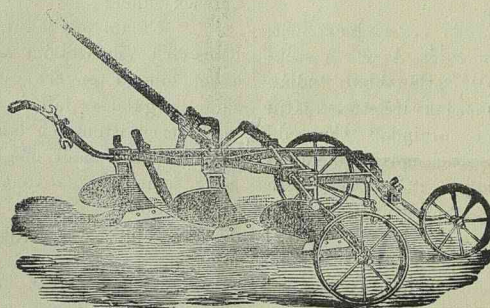
Lyukasztott és hasított lemezeket, mal-mok, méhészeti és technikai czélokra

5—20

BRODIE JÓZSEF

gép- és rostalemez-gyára.

BUDAPEST. Gyár: külső váci-ut. Raktár: váci-körút 68.



JÁRGÁNY-CSÉPLŐGÉPEKET

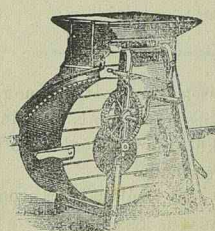
Továbbá e téren a legújabbat:

Schmid H. szabadalmazott nemzeti rostáját,

1882. augusztus 3-án 17,567. sz. alatt szabadalmazva, mint egyedüli jogosított gyártója. Nagysága: 4 láb, 4 hüvelyk magas, 2 láb, 4 hüvelyk széles, súlya 50 kiló, ára 48 ft.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Ny. Szabó Albert gyorsajtóján Kézdi-Vásárhelyt.



Szabadalmazott

hármasekéket,

közönséges és acél ekéket,

cséplőgép-lemezszitákat

gőzcséplő és járgánycséplőkhöz.

és minden egyéb gazdasági gépeket.